

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

**BİLGİ VE İLETİŞİM GÜVENLİĞİ REHBERİ
UYUM DENETİMİ HİZMETİ SAĞLAYAN
PERSONEL VE FİRMA BELGELENDİRME REHBERİ**

Ekim 2021

İÇİNDEKİLER

1. PERSONEL BELGELENDİRMESİ	2
1.1. Personel Yetkinlik Şartları	2
1.1.1. Denetçi.....	2
1.1.2. Başdenetçi.....	3
1.2. Başvuru Şartları ve Başvuru Prosedürü	3
1.2.1. Başvuru Şartları.....	3
Tablo 1. D1 Tipi Denetçi – Ağ ve Sistem Denetçisi Eğitim Bilgileri	5
Tablo 2. D2 Tipi Denetçi – Uygulama Denetçisi Eğitim Bilgileri	6
1.2.2. Başvuru Prosedürü.....	7
1.3. Sınav Süreci	8
1.3.1. Belge Süresi ve Yeniden Belgelendirme	9
1.3.2. Belge İptali ve Programa Aykırı Hareket.....	9
2. FİRMA BELGELENDİRMESİ	10
2.1. Firma Yetkilendirme Şartları	10
2.2. Başvuru İşlemleri.....	11
2.3. Belgelendirme İşlemleri	12
2.4. Bildirimler.....	13
2.5. Firma Belgesine İlişkin Bilgiler ve Belgenin Geçerlilik Süresi.....	14
2.6. Belgeli Firmanın Yükümlülükleri.....	15
3. ÜCRETLER.....	17
Tablo 3. Denetçi/Başdenetçi Sertifika Ücretleri.....	17
Tablo 4. Firma Belgelendirmesi Ücretleri.....	18

Bu rehberde, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı tarafından yayımlanan Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi'nin güncel sürümü kapsamında ve Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi'ndeki şartlar gereği uyum denetimlerini gerçekleştirecek personel ve firmaların sahip olması gereken kriterler ve uymakla yükümlü olduğu şartlar ile eğitim ve sınavlar hakkında bilgiler yer almaktadır.

1. PERSONEL BELGELENDİRMESİ

1.1. Personel Yetkinlik Şartları

Denetimlerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde en temel etken denetim ekibinde yer alacak personelin denetimi gerçekleştireceği alana uygun mesleki yeterlilik ve özene sahip olmasıdır. Bunlarla birlikte personelin, denetçilik mesleğinin gerektirdiği dürüstlük, tarafsızlık, sır saklama ve mesleğe uygun davranış sergileme gibi etik kuralları yerine getirmesi beklenir.

Ayrıca personel;

- ✓ Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmalı ve kamu haklarından mahrum bulunmamalı,
- ✓ Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmalı,
- ✓ Adli sicil kaydı veya adli sicil arşiv kaydı olmamalıdır.

Personel yetkinlik seviyeleri denetçi ve başdenetçi olmak üzere iki başlıkta değerlendirilmektedir.

1.1.1. Denetçi

Denetçi uzmanlık alanına göre D1 tipi denetçi ve D2 tipi denetçi olarak iki farklı kategoriye ayrılmaktadır.

- D1 Tipi Denetçi – Ağ ve Sistem Denetçisi
- D2 Tipi Denetçi – Uygulama Denetçisi

Her iki kategorideki denetçinin aşağıda yer alan temel şartları sağlaması gerekmektedir.

- En az lisans mezunu olmak.
- ISO/IEC 27001 başdenetçi sertifikasına veya CISA sertifikasına sahip olmak ve sertifikayı korumaya yönelik gereklilikleri yerine getirmek.
- TSE tarafından yapılacak ve Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan konu başlıklarını kapsayan yazılı ve/veya uygulamalı sınavda 100 puan üzerinden en az 70 puan almak.

- Bilgi sistemleri denetimi, yönetimi, geliştirilmesi veya güvenliği konularından herhangi birinde ya da birkaçında en az 5 yıllık tam zamanlı mesleki tecrübeye sahip olduğunu belgelemek.

1.1.2. Başdenetçi

Başdenetçi olabilmek için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

- En az lisans mezunu olmak.
- ISO/IEC 27001 başdenetçi sertifikasına veya CISA sertifikasına sahip olmak ve sertifikayı korumaya yönelik gereklilikleri yerine getirmek.
- D1 veya D2 tipi denetçi sertifikalarından en az birine sahip olmak veya TSE tarafından yapılacak ve Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan konu başlıklarını kapsayan yazılı ve/veya uygulamalı sınavda 100 puan üzerinden en az 70 puan almak.
- Bilgi sistemleri denetimi, yönetimi, geliştirilmesi veya güvenliği konularından herhangi birinde ya da birkaçında en az 10 yıllık tam zamanlı mesleki tecrübeye sahip olduğunu belgelemek.

1.2. Başvuru Şartları ve Başvuru Prosedürü

1.2.1. Başvuru Şartları

Denetçi veya başdenetçi olmak isteyen adayların başvuru öncesinde aşağıdaki şartları sağlaması gerekir. Başvuru şartlarını sağlayan denetçi adayları TSE tarafından düzenlenen sınavlara girebilir. Başdenetçi adayları aşağıda belirtilen şartları sağlıyor ise adayları sınavlara girmelerine gerek yoktur.

- Öğrenim durumu şartı: Denetçi/başdenetçi olmak için başvuracak aday, bu belgelendirme programı şartları içerisinde belirlenen en az 4 yıllık lisans programları mezunu olmalıdır.

- İş deneyimi şartı: Denetçi olmak için başvuracak adayın en az 5 yıllık, başdenetçi olmak için başvuracak adayın 10 yıllık bilgi sistemleri denetimi, yönetimi, geliştirilmesi veya güvenliği konularından herhangi birinde ya da birkaçında tam zamanlı mesleki tecrübeye sahip olması gerekir.

Mesleki tecrübeye denk kabul edilecek faaliyetler aşağıda belirtilmiştir;

- a. Denetçi ve başdenetçi için yüksek lisansta bilgisayar mühendisliği/bilgisayar bilimleri/bilgi güvenliği/siber güvenlik/adli bilişim alanlarında gerçekleştirilen öğrenimler en fazla 1 (bir) yıllık mesleki tecrübeye denk sayılır.
 - b. Denetçi ve başdenetçi için doktora bilgisayar mühendisliği/bilgisayar bilimleri/bilgi güvenliği/siber güvenlik/adli bilişim alanlarında gerçekleştirilen öğrenimler 1 (bir) yıllık mesleki tecrübeye denk sayılır.
- Sertifika şartı: Denetçi/başdenetçi olmak için başvuracak aday, ISO/IEC 27001 başdenetçi sertifikasına veya CISA sertifikasına sahip olmalı ve sertifikayı korumaya yönelik gereklilikleri yerine getirmelidir. Başdenetçi olmak için başvuracak aday ayrıca D1 ve D2 tipi denetçi sertifikalarından en az birine sahip olmalı ya da TSE tarafından yapılacak ve Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan konu başlıklarını kapsayan yazılı ve/veya uygulamalı sınavda 100 puan üzerinden en az 70 puan almalıdır.
 - Eğitim şartı: TSE tarafından verilecek eğitimlere, personel tarafından katılım sağlanması şart olmamakla birlikte, yapılacak denetimlere yönelik mesleki yetkinliğin artırılması ve yetkilendirilme sürecinde yapılacak sınavdan başarılı olunması amacıyla eğitimlerin alınması tavsiye edilmektedir. Denetçi yetkilendirilme tipine uygun olarak belirlenmiş eğitimler yıllık olarak planlanacak eğitim takvimi çerçevesinde sunulur.

Not: Sadece eğitimlere katılacak kişilerin yukarıda belirtilen şartları sağlamasına gerek yoktur.

Aşağıdaki Tablo 1 ve Tablo 2’de TSE tarafından düzenlenecek D1 tipi ve D2 tipi denetçi eğitimi bilgileri yer almaktadır. Tablolardaki eğitimler Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi’nde yer alan tedbir ana başlıkları çerçevesinde belirlenmiştir. Eğitim içerikleri, denetçiye yapacağı denetimlerde tedbirlerin etkinliğinin değerlendirilmesi noktasında yetkinlik kazandırmak üzere detaylandırılmış ve denetçiye her bir tedbir maddesinin denetlenmesine yönelik teorik ve pratik bilgi kazandıracak şekilde hazırlanmıştır. Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi ve Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi’nde gerçekleşen değişikliklere uygun olarak eğitim içeriği güncellenir.

Tablo 1. D1 Tipi Denetçi – Ağ ve Sistem Denetçisi Eğitim Bilgileri

Eğitim Adı	Eğitim Saati
Bilgi Sistemleri Denetimi	8 saat
Bilgi Güvenliği Temelleri	8 saat
Sıkılaştırma Denetimleri	13 saat
Ağ ve Sistem Yönetimi Temelleri Eğitimi ve Denetimi	25 saat
Fiziksel Mekanlar, Personel, Tedarik Süreçleri Güvenliği ve Denetimi	4 saat
Bulut Bilişim Güvenliği ve Denetimi	4 saat
Kritik Altyapılar ve Endüstriyel Kontrol Sistemleri Güvenliği ve Denetimi	3 saat

Tablo 2. D2 Tipi Denetçi – Uygulama Denetçisi Eğitim Bilgileri

Eğitim Adı	Eğitim Saati
Bilgi Sistemleri Denetimi	8 saat
Bilgi Güvenliği Temelleri	8 saat
Sıkılaştırma Denetimleri	13 saat
Fiziksel Mekanlar, Personel, Tedarik Süreçleri Güvenliği ve Denetimi	4 saat
Uygulama Güvenliği ve Denetimi	12 saat
Kişisel Verilerin Güvenliği ve Denetimi	8 saat
Bulut Bilişim Güvenliği ve Denetimi	4 saat

- Eğitimler sınıf ortamında yüz yüze veya platform üzerinden uzaktan çevrim içi olarak düzenlenir.
- Eğitim süresi denetçi tipine göre değişir.
- Eğitimin sonunda katılımcılara Eğitim Katılım Sertifikası verilir.
- Eğitim ücretleri www.tse.org.tr web sitesinde yayımlanan TSE Bilişim Teknolojileri Test ve Belgelendirme Ücretlendirme Esasları ve Ücret Çizelgeleri dokümanında belirtilmektedir.
- Güncel eğitim tarihleri ve detaylı bilgiler www.tse.org.tr ve bilisim.tse.org.tr web sitelerinde duyurulur.

Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi ve Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi ana sürümlerinde gerçekleşecek majör değişikliklerde TSE tarafından denetçilere güncelleme eğitimi, takip eden yıl içinde ücreti mukabilinde düzenlenecektir. Eğitim sonunda düzenlenecek olan sınavda başarılı olan denetçilerin sertifikaları yenilenir. Güncelleme eğitimi sonunda düzenlenen sınavlara katılmak için eğitim almış olma şartı aranmamaktadır. 1 yılın sonunda sertifikalarını yenilemeyen denetçilerin sertifikaları iptal edilir.

1.2.2. Başvuru Prosedürü

Eğitime veya sınavlara katılacak denetçi/başdenetçi adaylarının ya da sınava girmeden başdenetçi sertifikası almak isteyen adayların başvuruları olarak TSE web sitesi üzerinden alınacaktır. TSE tarafından yapılan değerlendirme sonucunda başvuru şartlarını karşılayan adaylar eğitime ya da sınavlara alınır, sınava girmeden şartları sağlayan başdenetçi adaylarının ise belgelendirme işlemleri yapılır.

Denetçi/başdenetçi başvurusunda istenilen belgeler şunlardır;

- Başvuru formu (Online sistemde doldurulacaktır)
- Nüfus cüzdanı sureti
- Adli sicil kaydı
- En az lisans mezuniyet belgesi
- Özgeçmiş / CV
- İş tecrübesini gösteren belge / SGK Dökümü
- Sahip olunan ve geçerliliği devam eden ISO/IEC 27001 başdenetçi sertifikası ya da CISA (Certified Information Systems Auditor/ Sertifikalı Bilgi Sistemleri Denetçisi) sertifikasının fotokopisi
- Başdenetçi belgesi için sahip olunan D1 ve/veya D2 tipi denetçi belgesinin sureti

İstenen belgelerin e-Devlet üzerinden temin edilebilen belgelerden olması halinde, e-Devlet üzerinden alınan belgeler de başvuran tarafından kullanılabilir. Denetçi/başdenetçi personel belgelendirmelerinde başvurular online sistem olan <https://basvuruportal.tse.org.tr/> üzerinden alınmaktadır.

1.3. Sınav Süreci

D1 tipi denetçi belgelendirmesi için sınav bilgileri aşağıda belirtilmektedir.

- **Sınav Tipi** : Çoktan seçmeli teorik sınav
- **Soru Sayısı** : 100 adet
- **Sınav Süresi** : 200 dakika
- **Başarı Puanı** : 100 puan üzerinden en az 70 puan
- **Sınav Yeri** : TSE tarafından duyurulacaktır
- **Sınav Ücreti** : TSE Bilişim Teknolojileri Test ve Belgelendirme Ücretlendirme Esasları ve Ücret Çizelgeleri dokümanında belirtilmektedir.
- **Sınav Konuları** : D1 tipi denetçi eğitimi konuları
- **Başvuru** : <https://basvuruportal.tse.org.tr/> web sitesi üzerinden yapılmaktadır.

D2 tipi denetçi belgelendirmesi için sınav bilgileri aşağıda belirtilmektedir.

- **Sınav Tipi** : Çoktan seçmeli teorik sınav
- **Soru Sayısı** : 100 adet
- **Sınav Süresi** : 200 dakika
- **Başarı Puanı** : 100 puan üzerinden en az 70 puan
- **Sınav Yeri** : TSE tarafından duyurulacaktır
- **Sınav Ücreti** : TSE Bilişim Teknolojileri Test ve Belgelendirme Ücretlendirme Esasları ve Ücret Çizelgeleri dokümanında belirtilmektedir.
- **Sınav Konuları** : D2 tipi denetçi eğitimi konuları
- **Başvuru** : <https://basvuruportal.tse.org.tr/> web sitesi üzerinden yapılmaktadır.

Not: Hem D1 hem de D2 tipi denetçi/Başdenetçi belgelendirmesi için sınava girecek adayların sınavda 140 soruyu 280 dakika içerisinde cevaplaması gerekmektedir. Başarı puanı 100 puan üzerinden en az 70 puandır.

- Sınav tarihleri ve ücretleri hakkında detaylı bilgiler bilisim.tse.org.tr web sitesinde duyurulur.
- Sınavlardan başarısız olan adaylar yeniden sınava girmek için belli bir süre beklemek zorunda değildir.
- Sınavdan başarısız olan aday, tekrar aynı sınava gireceği zaman ücretsiz sınava giriş hakkı verilmemektedir ve adayın sınav ücretlerini yeniden ödemesi gerekir.

1.3.1. Belge Süresi ve Yeniden Belgelendirme

Denetçi ve başdenetçi belgesi için belge geçerlilik süreleri 3 (üç) yıldır. Üçüncü yılın sonunda belgenin güncelliğini sağlamak için denetçilerin;

- a. 3 (üç) yıllık süre zarfında en az 3 (üç) Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi uyum denetimi faaliyetinde bulunmuş olması ve denetim faaliyetinde bulunduğuna ilişkin bilgi ve belgeyi ibraz etmesi ya da,
- b. Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan ve yetkilendirildiği denetçi tipi ile eşleşen eğitim konuları kapsamında yapılacak sınavdan 100 puan üzerinden 70 puan alması gerekir.

Yeniden belgelendirme işlemleri için başvuran adayın online sistem üzerinden başvuru yapması gerekir.

1.3.2. Belge İptali ve Programa Aykırı Hareket

TSE Belgelendirme Yönergesi ve ilgili belgelendirme kurallarındaki hükümlere ek olarak aşağıda sayılan durumlara ilişkin objektif deliller bulunması halinde ilgili kişiye ait denetçi/başdenetçi belgesinin geçersiz kılınması amacıyla TSE’nin talebi ve ilgili komitenin kararı ile denetçi/başdenetçi belgesi fesih edilir.

- a) Kişinin belgelendirme prosedürlerine uymayan davranışlarına ilişkin delillerin incelenmesinden sonra,
- b) Kişinin yeniden belgelendirmede başarısız olması durumunda,

- c) Yeniden belgelendirme ya da önceki belgelendirme şartlarını karşılayıncaya kadar,
- d) Belgeli kişinin etik kurallara aykırı davrandığının objektif delilleriyle birlikte tespit edilmesi durumunda,
- e) Belge sahibi kişinin uygulamalarını belirlenen teknik esaslara uymaksızın yaptığının, yetkilerinin dışına çıktığının, belge kapsamında olmayan konularda belgesini kullandığının veya programın diğer hükümlerine aykırı hareket ettiğinin tespiti halinde,
- f) Belge sahibinin kendi isteği durumunda vb. durumlarda

Denetçi/başdenetçi belgesi fesih edilen kişi, belgenin aslını fesih tarihinden itibaren 15 gün içinde TSE'ye iade etmekle yükümlüdür. Bu kişilerin ismi TSE listesinden çıkarılır ve ilgili kişiye bildirim yapılır.

Belge almak için başvuran kişiler, bu program hükümlerine eksiksiz olarak uymayı kabul etmiş sayılır. Belge kullanma hakkı kişinin, kanun, tüzük, kararname, yönetmelik, şartname ve diğer mevzuat hükümlerine uyma yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

2. FİRMA BELGELENDİRMESİ

2.1. Firma Yetkilendirme Şartları

Firmaların Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi uyum denetimlerinde yetkilendirilebilmeleri için gerekli şartlar aşağıda yer almaktadır.

- a. Firmanın bilgi varlıklarını (denetimde elde ettiği bilgi ve belgeleri de içerecek şekilde) kapsam dahiline alan ISO/IEC 27001 uyumlu Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi kurulum ve işletim sürecinin tamamlanmış olması ve IAF üyesi bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmiş ve akreditasyon kapsamında ISO/IEC 27001 olan belgelendirme kuruluşları aracılığıyla sistemin belgelendirilmiş olması,
- b. Firma bünyesinde 1.1.1 maddesindeki şartları sağlayan en az 1 (bir) D1 tipi belgeli denetçi veya D2 tipi belgeli denetçi tam zamanlı olarak çalışıyor olması,

- c. Firma bünyesinde b) maddesinde belirtilen denetçilerin haricinde 1.1.2 maddesindeki şartları sağlayan en az 1 (bir) başdenetçi belgesine sahip olması ve tam zamanlı çalışıyor olması,
- d. Firmada çalışan madde b ve c maddelerinde bahsi geçen denetçilerin aynı anda başka bir firmada denetçi olarak istihdam edilmiyor olması,
- e. Firmanın denetim çalışmalarını etkin bir şekilde yürütebilecek düzeyde organizasyon, mekân, teknik altyapı ve donanım, belge ve kayıt düzenine sahip olması gerekmektedir.

Not – Firma farklı iş kollarında faaliyet gösteriyor ise ISO/IEC 27001'e uyum ve belgelendirme, sadece denetim faaliyetlerinin yürütüldüğü birim ile bu birime ait bilgi, belge ve sair dokümanların depolanması, işlenmesi ve paylaşılmasında iletişim halinde olunan diğer birimleri kapsar.

2.2. Başvuru İşlemleri

Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi Uyum Denetimi Hizmeti Sağlayan Personel ve Firma Belgelendirmesi kapsamında firma belgesine başvurular <https://basvuruportal.tse.org.tr/> web sitesi üzerinden online olarak alınmaktadır. Online başvuruda gerekli olan evraklar başvuru esnasında sisteme yüklenir. TSE tarafından yapılan ön değerlendirme sonucunda başvuru şartlarını karşılayan firmaların başvuruları sonraki aşama olan inceleme/tetkik aşamasına yönlendirilir. Değerlendirme sonucunun uygun olmaması, değerlendirmede eksiklik bulunması durumunda başvuru iade edilir.

Firma belgelendirmesi başvurusunda istenilen belgeler şunlardır;

- Başvuru formu (online sistemde doldurulacaktır)
- Başvuru sahibi firmanın yasal statüsünü gösteren resmi bir belge (Yurt içinde bulunan başvuru sahiplerinin yasal statüsü, bu formda sunmuş oldukları ticaret sicil bilgileri doğrultusunda ilgili kurumun elektronik sisteminden kontrol edilir.)
- Başvuru sahibi firmanın temsil ve imzaya yetkili olan kişinin/kişilerin imza sirküleri (Noter tasdikli)

- Avans dekontu (TSE den belgeli firmalardan avans ödemesi istenmez)
- Firmada çalışan ve denetçi/başdenetçi belgesine sahip uzmanların firmada tam zamanlı olarak çalıştığını gösteren belgeler (SGK hizmet dökümü, işe giriş belgesi vs.)
- Firmada çalışan ve denetçi/başdenetçi belgesine sahip uzmanların belge bilgileri
- Firmanın ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesi (Başvuruda bulunan firmanın ISO/IEC 27001 Belgesi, IAF üyesi bir akreditasyon kuruluşu tarafından Akredite edilmiş ve akreditasyon kapsamında ISO/IEC 27001 olan belgelendirme kuruluşundan alınmış olmalıdır.)

2.3. Belgelendirme İşlemleri

Firmanın belgelendirme başvurusu onaylandıktan sonra TSE'nin görevlendirdiği 2 inceleme uzmanı tarafından firmaya önceden belirlenen uygun bir tarihte 1 günlük tetkik yapılır. Tetkik türleri belgelendirme, ara kontrol, belge yenileme, takip ve değişiklik talebi (adres, unvan, kapsam vb.) tetkikleridir.

Tetkik sonucunun olumsuz çıkması durumunda eksikliklerin giderilmesi amacıyla firmaya 3 ay süre verilir. Bu sürede firma eksikliklerini gidermemiş veya tekrarlanan tetkikin sonucu olumsuz çıkması halinde firmanın belgelendirme işlemleri belge verilmesin kararı ile sonlandırılır. Bu durum belgeli firmalarda gerçekleşmesi durumunda firmanın belgesi askıya alınır.

Tetkikin olumlu sonuçlanması sonrasında ise firmaya belgelendirme işlemlerinin faturası ve Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi Uyum Denetimi Hizmeti Sağlayan Firma Belgesi Kullanma Sözleşmesi gönderilir. Sözleşmenin imzalanması ve faturanın ödenmesi sonrasında TSE- Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi Uyum Denetimi Hizmeti Sağlayan Firma Belgesi firmanın yetkilisine teslim edilir ve firmanın belge bilgileri

www.tse.org.tr yayımlanır. Belge sahibi, bu belgede tanımlanan kapsam üzerinde sözleşmede belirtildiği şekilde, TSE markasını kullanma hakkı kazanır. Sözleşmenin akdi ve belgenin düzenlenmesi ile ilgili hükümler, TSE Belgelendirme Yönergesi Madde 18'de belirtilmiştir.

2.4. Bildirimler

Belgeli firma aşağıda belirtilen hususlardaki değişiklikleri TSE'ye bildirmekle yükümlüdür.

Adres ve unvan değişikliği: Belgeli firmaların adres ve unvan değişikliği taleplerinde firmalardan Ticaret Sicil Gazetesi kopyası ve başvuru sahibi firma yetkilisinin noter tasdikli imza sirkülerinin fotokopisi (Unvan değişikliğinde) istenir. Belgeli firma, adres ve unvan değişikliğini 1 ay içerisinde TSE'ye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Adres değişikliğine ilişkin yazılı bildirim TSE'ye ulaşmadan evvel firmaya yapılan tüm gönderiler tebligat hükmündedir.

Denetçi/başdenetçi personel değişikliği: Firma, TSE tarafından belgeli bir denetçi/başdenetçi personel firmadan ayrıldığında veya firmada göreve başladığında bu durumu 15 takvim günü içerisinde TSE'ye bildirmelidir. Firmadan ayrılan personel, firmanın belgelendirmesinde değişikliğe neden oluyor ise ayrılış tarihini müteakip iki (2) ay içerisinde eşdeğer yetkinliğe sahip bir personel istihdam edilmelidir. Bu süre içerisinde yetkinlik şartı sağlanamadığından belgeli firma, belgelendirme programı kapsamında Bilgi ve İletişim Güvenliği Uyum Denetimleri gerçekleştiremez ve yapılan denetimler geçersiz sayılır. Firmanın yetkilendirilmesinde değişikliğe neden olan personelin ayrılış tarihini müteakip iki (2) ay içerisinde eşdeğer yetkinliğe sahip bir personel istihdam edilememesi durumunda firmanın denetim yapma yetkisi askıya alınır.

Belgelendirme şartlarındaki değişiklik ile ilgili taleplerde, değişikliğin türüne göre saha denetimi yapılıp yapılmayacağına, değerlendirme sonucunda karar verilir.

Uyarı bildirimini ile ilgili hükümler, TSE Belgelendirme Yönergesi Madde 34'de belirtilmiştir.

2.5. Firma Belgesine İlişkin Bilgiler ve Belgenin Geçerlilik Süresi

Belge üzerinde yer alan bilgiler aşağıda tanımlanmıştır;

- Belgenin adı
- Firma adı ve adresi
- Belgenin ilk veriliş tarihi
- Belgenin geçerlilik süresi
- Belge numarası
- Belgelendirmeye esas kılavuz/standart

Firma belgesinin geçerlilik süresi 3 (üç) yıl olup her yıl ara kontrollerle belgenin geçerliliği takip edilir. Firmalar, TSE tarafından yıllık olarak denetime tabii tutulur. Yapılan denetimler neticesinde belgelendirme şartlarını devam ettiren firmaların belgeleri yenilenir. Yasal otoritelerden gelen geri bildirimler, müşteri şikâyetleri vb. durumlarda ihtiyaç hissedilmesi halinde gözetim (ara kontrol) ve belge yenileme inceleme sayısına ve gerçekleştirme tarihine bakılmaksızın, firmada ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi standardının gereksinimlerini ve bu belgelendirme programının tüm maddelerini içeren ek bir inceleme yapılabilir.

2.6. Belgeli Firmanın Yükümlülükleri

Belgeli firmanın yükümlülükleri ile ilgili hükümler, TSE Belgelendirme Yönergesi Madde 30'da belirtilmiştir.

- Denetim faaliyetleri ile ilgili gerek kurum/kuruluş tarafından doldurulan anket, form vb. dokümanlar gerekse firma tarafından üretilen denetim raporu ve ekleri gibi dokümanlar "Gizli" gizlilik derecesine sahip

dokümanlardır. Bu tür dokümanlar üretim, kullanım, saklama, aktarım ve imha aşamalarında hassasiyetle ele alınmalı; çalınma, yetkisiz erişim, kaybolma vb. risklere karşı yetkilendirilmiş firma tarafından korunmalıdır.

- Her bir denetim çalışmasına ilişkin tüm belgelerin ekleriyle birlikte elektronik ortamda denetim dosyası haline getirilmesi zorunludur. Denetim dosyasının denetim sürecinde oluşturulması esastır. Firma, denetim raporunun imzalandığı tarih itibarıyla bahsi geçen bilgi, belge ve kayıtların bütünlüğünü sağlayacak mekanizmayı tesis etmekle mükelleftir.
- Firma tarafında sadece denetim kapsamını, kurum / kuruluşa teslim edilen denetim dosyasının boyutunu, dosyanın özet (hash) bilgisini ve teslim edilme tarihini içeren bilgiler taraflarca tutanak altına alınarak elektronik ortamda saklanmalıdır. Bunların dışında herhangi bir belge, doküman veya sair bilgi kurum dışına çıkarılmamalıdır. Firma bu bilgileri en az 3 (üç) yıl süre ile güvenli ortamlarda saklamalıdır. Bu tür bilgiler, örnek mahiyetinde kullanılmak amacıyla belirli verileri anonim hale getirilse dahi üçüncü taraflarla paylaşılmamalıdır.
- Firma ve denetçiler saklama süresi dolan bilgi, belge ve dokümanları geri döndürülemeyecek şekilde imha edebilir. İmha sürecinde yapılan işlemler tutanak ile kayıt altına alınmalı ve söz konusu kayıtlar en az 3 (üç) yıl süreyle saklanmalıdır.
- Firma ve denetçiler, denetim çalışmalarını yürütürken kurum kaynakları dışında herhangi bir uygulama, cihaz vb. araç kullandığı durumda, denetim çalışmalarını tamamladıktan sonra bu araçlar üzerindeki kuruma ait her tür bilgiyi kurum gözetiminde geri döndürülemeyecek şekilde silmeli veya mümkünse imha işlemini gerçekleştirerek yapılan işlemleri tutanak altına almalı ve söz konusu tutanak kayıtları en az 3 (üç) yıl süreyle saklanmalıdır.
- TSE saklanması zorunlu tutulan bilgi ve belgenin hangi ortamlarda tutulduğuna yönelik, firmadan bilgi ve inceleme talebinde bulunduğu

takdirde; firma gerekli bilgiyi TSE'ye ibraz etmek ve inceleme çalışmalarına uygun ortam sağlamakla yükümlüdür.

- Firma faaliyetlerinin yasal olarak sonlandığı durumda, saklama süresi dolan bilgi, belge ve dokümanlar geri döndürülemeyecek şekilde imha edilmelidir. İmha sürecinde yapılan işlemler tutanak ile kayıt altına alınmalı ve söz konusu tutanak kayıtları en az 3 (üç) yıl süreyle saklanmalıdır.
- Firma, hem denetim yaptığı kurum/kuruluşlar ile hem de denetçi personeli ile gizlilik sözleşmesi imzalamalıdır.
- Firma; gizlilik, kayıt saklama ve ibraz ile ilgili diğer hususlarda Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi'nde yer alan usul ve esaslara uyum sağlamakla yükümlüdür.
- Belge sahibinin tüketiciye ve üçüncü kişilere karşı sorumluluğu ile ilgili hükümler, TSE Belgelendirme Yönergesi Madde 31'de belirtilmiştir.

Belgelendirilen personel için taahhütname, firmalar için ise belge kullanım sözleşmesi imzalanır. Belgelendirilmiş personel ve firmalar imzaladıkları taahhütname ve sözleşmedeki şartlar ile Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi'nde yer alan sorumlulukları yerine getirmekle mükelleftir.

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından yayımlanan Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi ve Bilgi ve İletişim Güvenliği Denetim Rehberi kapsamında uyum denetimleri gerçekleştirecek denetçi ve firmalar için Türk Standardları Enstitüsü tarafından hazırlanmış dokümanların güncel versiyonları uygulamaya esas teşkil etmektedir.

3. ÜCRETLER

Belgelendirme programı kapsamında denetçilerden alınacak ücretler Tablo 3'e göre tahsil edilir.

Tablo 3. Denetçi/başdenetçi Sertifika Ücretleri;

Sıra No	Ücret Çeşidi	Miktarı (TL)	Açıklama
1	Başvuru ve Doküman İnceleme Ücreti	1000	(kişi başı)
2	D1 türü Eğitim Ücreti (10 günlük)	4000	(kişi başı)
3	D2 türü Eğitim Ücreti (10 günlük)	4000	(kişi başı)
4	D1 ve D2 Türü Eğitim Ücreti (14,5 günlük)	6000	(kişi başı)
5	D1 türü Sınav Ücreti	2500	(kişi başı)
6	D2 türü Sınav Ücreti	2500	(kişi başı)
7	D1 ve D2 türü Sınav Ücreti	3750	(kişi başı)
8	Denetçi Sertifika Ücreti	1500	(kişi başı)

Tablo. 3'e göre:

- Sadece D1 veya D2 türü eğitime katılacak bir kişinin eğitim ve başvuru ücreti için ödeyeceği tutar: 5.000 TL + KDV
- Aynı eğitim dönemi içerisinde hem D1 hem de D2 türü eğitime katılacak bir kişinin eğitimler ve başvuru ücreti için ödeyeceği tutar: 7.000 TL + KDV
- Eğitimlere katılmadan sadece sınavlara girecek bir kişinin başarılı olması durumunda sınav ücreti, başvuru ücreti ve sertifika ücreti ile birlikte ödeyeceği toplam tutar: 5.000 TL + KDV
- Eğitimlere katılmadan sadece sınavlara girecek bir kişinin başarısız olması durumunda sadece sınav ücreti ve başvuru ücreti için ödeyeceği toplam tutar: 3.500 TL + KDV
- D1 veya D2 türü eğitime ve D1 veya D2 türü sınava girip sertifika talep eden bir kişinin ödeyeceği tutar: 9.000 TL + KDV
- D1 ve D2 türü iki alanda da eğitimleri alan ve sınavlarına girip iki alanda da sertifika talep eden bir kişinin ödeyeceği tutar: 13.750 TL + KDV
- * Aynı dönem içerisinde hem eğitim hem de sınava giren bir kişiden başvuru ücreti 1 kere alınır.
- * Eğitimler en az 12 kişi olduğunda açılacaktır. Kuruma özgü eğitimlerde sayı 10 kişi olabilir.

Belgelendirme programı kapsamında denetçilerden alınacak ücret kalemleri Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Firma Belgelendirmesi Ücretleri:

Sıra No	Ücret Çeşidi	Miktarı (TL)	Açıklama
1	Başvuru ve Doküman İnceleme Ücreti	2000	
2	İnceleme- Teknik Hizmet Ücreti	1000	adam/gün
3	Tetkik Ücreti (Marka Müracaatı)	5000	günlük
4	Tetkik Ücreti (Ara Kontrol)	4000	günlük
5	Belge ve Marka Kullanım Ücreti (Yıllık)	4000	
6	Maktu Belge Ücreti	1500	
7	Belgelendirme Raporu Ücreti	1500	

Tablo. 4'e göre:

- Firma belgelendirmesinde denetimler 2 adam/gün olacak şekilde planlanmaktadır ve denetim sonunda ilk belgelendirmede firmanın ödeyeceği ücret toplamı: 12.000 TL + KDV'dir.
- Senelik yapılacak ara kontrol denetimlerinde ise ödeyeceği toplam tutar: 7.500 TL + KDV'dir.
- Ayrıca her sene sonunda 4.000 TL + KDV tutarında yıllık Belge ve Marka Kullanım Ücreti faturalandırılmaktadır.